

Йошихіро Катаяма
Посольство Японії
в Україні

А ЧИ НАСПРАВДІ МЕНІ ПОЩАСТИЛО?

Вітаю шановних читачів! Мене звати Йошихіро Катаяма, я працюю радником з економічних питань у Посольстві Японії в Україні.

За щоденною роботою непомітно промайнуло півтора роки з того часу, як я вперше приїхав до України у серпні 2004 року. За цей час відбулась і Помаранчева революція, і багато різноманітних подій у двосторонніх відносинах між Японією та Україною. Я вважаю, що мені дійсно пощастило перебувати в Україні саме в такий цікавий період.

Насправді мені пощастило ще в одному – в тому, що до приїзду в Україну я не мав абсолютно ніякого відношення ані до російської, ані до української мов. Ви запитаете, чи можна вважати щастям незнання мови і, напевно, здивуєтесь, прочитавши те, що я сказав. Але нічого дивного тут немає. Дозвольте все пояснити.

Я володію англійською і румунською мовами, тому при бажанні вивчати мову, структура якої схожа на структуру англійської та румунської мов (наприклад, німецьку або будь-яку іншу романську мову), міг би відносно легко пройти початковий рівень. Звичайно, якщо мати на меті досконале вивчення мови, то про складність такого завдання нічого й говорити, однак що стосується самого підходу до вивчення, способу запам'ятовування тощо, то загалом проблем бути не повинно. Я пригадую, як колись, почавши вивчати іспанську та французьку мови, зміг досить легко ввійти у світ цих мов.

Однак, приїхавши до Києва і почавши вперше в житті вивчати російську мову, я зіткнувся з багатьма притаманними лише їй особливостями, такими, як, наприклад, майже постійне опущення з речення дієслова «бути», створення великої кількості нових слів за допомогою приєднання до кореня слова префіксів та суфіксів, а також незвична спершу відсутність артикля. А до всього цього ще й кирилиця!

Скажу відверто, що через усі вищезгадані граматичні явища, вивчати російську мову надзвичайно складно, тому іноді, коли я говорю, що мені пощастило мати змогу її вивчати, слово «пощастило» я ставлю в лапки. Однак незаперечним є те, що, завдяки вивченню російської мови, я хоч трішки зміг відчутти новий світ, про який нічого раніше не знав, познайомитися з цікавими та дотепними творами Чехова, які використовую в як навчальний матеріал, і, найголовніше, відчутти радість безпосереднього спілкування з українцями.

Саме через те, що, приїхавши в Україну і почавши вивчати російську мову, я зміг отримати такий чудовий досвід і зробити для себе різноманітні відкриття, з самого початку я сказав, що мені пощастило в тому, що раніше я не мав жодного відношення до російської мови!

Тому я бажаю всім студентам відомого Київського національного лінгвістичного університету сприймати можливість вивчати іноземну мову з чудовими викладачами як справжню удачу. А вже наскільки великою стане ця удача, залежить від зусиль кожного з вас.

Як японцеві мені особливо хотілося б, щоб студенти відділення японської мови старанно вивчали японську мову, культуру та технології Японії для того, щоб у майбутньому застосовувати ці знання у різноманітних сферах співпраці між Японією та Україною, включаючи і ділові стосунки між нашими країнами, які останнім часом дуже активно розвиваються.

До речі, я ще деякий час буду працювати в Україні, тому буду радий допомогти студентам, які хочуть спілкуватись японською мовою!

Нижче ви знайдете мою статтю під назвою «Радість, яку дарує переклад», яку я написав у 2002 році в Токіо на прохання своїх колег з Міністерства закордонних справ Японії. В цій статті я також пишу про те, що вивчення іноземної мови є дуже важкою

справою, але я буду намагатись, так само, як усі ви, наполегливо вивчати іноземні мови! Будемо старатись разом!

РАДІСТЬ, ЯКУ ДАРУЄ ПЕРЕКЛАД

До кінця травня 2001 року я працював у Інформаційному центрі Генерального консульства Японії у Нью-Йорку, де мав чудову нагоду спостерігати за тим, як багато людей приїжджають з Японії на навчання у найрізноманітніших сферах. Оскільки володіння іноземною мовою є частиною моєї роботи, мені особливо приємно було чути про тих людей, які займаються вивченням англійської чи будь-якої іншої іноземної мови.

Після того, як я поступив на службу до Міністерства закордонних справ Японії, на відміну від більшості своїх колег, які проходили стажування з вивчення основних (поширених) мов, протягом двох років мені довелося вивчати іноземну мову, яка належить до розряду „рідкісних”, тобто таких, що використовуються лише в одній країні. Насправді дипломатів та працівників посольств і консульств, які володіють такими мовами дуже небагато, тому під час візитів поважних гостей із Японії доводиться дуже часто працювати перекладачем.

Щодо мене, то моїм першим перекладацьким досвідом стала робота перекладачем під час огляду заводу важкої техніки в Бухаресті з делегацією японських депутатів. Це трапилось у березні 1982 року, рівно через 9 місяців після того, як я розпочав вивчати румунську мову. Мій начальник тоді сказав, що це буде коротенька дружня бесіда на 15 хвилин, тому хвилюватись нічого, однак коли ми прибули на місце, то у спеціальній залі для почесних гостей побачили директора фабрики, члена Центрального Комітету Комуністичної партії разом із 20 іншими представниками румунської сторони, які очікували нас, сидячи за величезним столом. Після того, як навпроти них за стіл сіли ще і японські депутати, яких разом із супроводом було близько 10 осіб, навколо створилась атмосфера, як під час важливої міжнародної конференції. Зустріч, яка розпочалась із формальних привітань, згодом перейшла в екскурсію по заводу і тривала більше години. Зі своїм завданням я якось упорався, однак, будучи на той час 24-річним юнаком, звісно, перекладав не ідеально і залишився страшенно пригніченим, зрозумівши, наскільки жорсткою є професія перекладача.

Згодом, протягом приблизно шести років роботи в Румунії (два з половиною роки після стажування та більше трьох років перед службою в Нью-Йорку з вересня 1997 року) мені неодноразово доводилось перекладати і я досі вважаю цю роботу надзвичайно складною, хоча, з іншого боку, завдяки їй зміг багато чого навчитись. Здатність логічно викладати свої думки, відповідний вираз обличчя під час бесіди, використання статистичних даних та різноманітних епізодів – все те, що на перший погляд здається абсолютно звичним, великою мірою визначає успіх чи невдачу в спілкуванні з іноземцями, які представляють іншу культуру. Я надзвичайно щасливий з того, що, завдяки роботі перекладачем, мав нагоду допомагати великій кількості японців, які чудово володіли усіма цими талантами.

Також робота перекладача дає можливість безпосереднього спілкування з визначними людьми із різних куточків світу. Наприклад, усі три попередніх глави держави Румунії були абсолютно різними у спілкуванні.

Так, пан Ніколае Чаушеску ставав украй красномовним, коли мова заходила про невтручання у внутрішні справи або про ядерне роззброєння. Пан Іон Ілієску випромінював силу і був політиком, який, незважаючи на пониження статусу в партії, пройшов „революцію” і став головою держави. Колишній ректор Бухарестського університету пан Еміль Константінеску був логічним і відвертим у спілкуванні та більше за інших виявляв інтерес до іноземної культури. Гімнастка пані Надя Команечі у розмові справляла враження дуже спокійної жінки.

Однак найприємнішим за все є відчуття наповненості та полегшення після постійного напруження під час роботи. Ні з чим не зрівняти смак пива, яке п'єш вдома на

дивані, згадуючи окремі фрагменти свого перекладу, або ж докоряючи собі за ті фрази, які не вдалось гарно перекласти.

Серед людей, які вивчають іноземні мови, є багато тих, хто прагне стати перекладачами. В теперішній час, коли так активно розвивається міжнародна співпраця, існує постійний попит на висококваліфікованих перекладачів з різних мов у різноманітних сферах.

Мені й досі іноді доводиться працювати перекладачем і кожного разу за тиждень до перекладу я намагаюсь слухати касети румунською мовою та читати вголос. Вивчення іноземної мови – це важка праця, в якій немає короткого шляху. Будемо старатися разом!

でも、ほんとに「幸運」？

初めまして。在ウクライナ日本大使館の片山芳宏と申します。2004年8月にキエフに着任して以来、日々の仕事に追われているうちにいつの間にか1年半が過ぎてしまいましたが、この期間中にウクライナではオレンジ革命があり、また、日本とウクライナの関係でも様々の出来事がありました。私は、このような興味深い時期にキエフに駐在できていることを幸運に感じています。

実は、幸運であったと感じていることがもうひとつあります。それは、ここに来るまで、ウクライナ語もロシア語も私には全く縁のない外国語だったということです。「言葉がわからないことが幸運だった？」こんなことを言うと奇妙に感じますか？そんなことはありません。その理由をご説明します。

私は英語とルーマニア語を話しますので、これらの言語に類似した構造の言語、例えばドイツ語やロマンス諸語などは、勉強しようとするればある程度容易にスタートラインに立つことができます。つまり、．．．もちろん、ちゃんと勉強しようとするればほんとに難しいことは言うまでもありませんが、．．．何をどんな風に覚えて練習していけばいいのか、概ね見当がつくように感じます。実のところ、以前スペイン語やフランス語を勉強したときには、いまになって思えば、容易にそれぞれの世界に入っていったように記憶しています。

ところが、私はキエフに来て、生まれて初めてロシア語を勉強し始めましたが、この言葉は文字どおり独特の表情をいくつも見せてくれました。例えば、通常の場合文中ではBe動詞が省かれること、最も基本的な単語に接頭辞や接尾辞などを付けながら語彙がどんどん拡大されていくこと、また、一見不思議に見えますが、ロシア語には冠詞がないようです。それに第一、キリル文字というのがとてもやっかいですね。

正直を言うと、こうした諸点があるお陰で勉強は大変ですし、「幸運」と言うのは少々カッコつけているところもありますが、ただ、これまで自分が知らなかった新たな世界を少しでも感じることができるのは確かなようです。それに加えて、教材で読んだチェーホフの短編などはどれも機知に富んでいて面白いですし、それ以上に、僅かながらでもウクライナの人々と直接お話できるようになれるのは楽しいですね。

ウクライナ語もロシア語も知らなかったことを幸運だったと申し上げた理由は、こういうことです。

ですから、キエフ言語大学という名門大学で、優れた先生方の教えを受けながら外国語を学べることを、皆さん達はまず幸運であると認識してください。その上で、幸運さをどれだけ大きくできるかどうかは、皆さんの努力次第です。

私は日本人ですので、特に日本語学科の方々にはしっかり勉強して日本語を身につけていただき、日本の持つ文化や技術を学んで欲しいと思いますし、近年拡大しているウクライナと日本とのビジネスなどでも活躍していただきたいと思います。ちなみに、私はまだしばらくの間はキエフに駐在しますので、日本語をお話になりたい方は遠慮なくご連絡ください。

最後に、東京で働いていた2002年に外務省の同僚から頼まれて書いた「通訳の愉しみ」というエッセイをここに掲載します。その中にも記しましたが、語学の習得はなかなか大変です。私も皆さん方に負けないようにロシア語の学習に精を出したいと思います。お互いに、頑張りましょう！

(日本外務省ホームページより)

外交の現場から ・省員エッセイ・

通訳の愉しみ

北米局北米第二課課長補佐

片山芳宏

総領事館広報センター勤務のため2001年5月末まで滞在したニューヨークには、日本から多数の方々が様々な分野の勉強のためにおいでになっていました。その中で、私自身が外国語を仕事の一部としていることもあり、やはり英語を始めとする

外国語を学んでおられる方々の活躍を耳にすると嬉しい思いがしたものです。

私は、外務省入省後の2年間の語学研修期間に、世界の主要言語を学ぶべく赴任する多くの同僚とは異なり、「特殊語」とも呼ばれる、通常その国一国でしか話されていない言語の研修をすることになりました。特殊語の場合は研修する省員も少なく、大使館や総領事館内でその言語を解する館員も僅かですので、必然的に、日本からの要人来訪時などに通訳として働かなくてはならない機会も多くなります。

私の場合は、ルーマニア語の研修開始後9ヶ月目の1982年3月、国会議員団の通訳でブカレスト市内の重機械工場を訪れたのが最初の経験でした。上司からは「15分程度の懇談だから気楽なもの」と聞いていたのが、現地に着いてみると特別貴賓室内の特大の長机の一辺に共産党中央委員の工場長以下先方約20名がずらりと並び、こちらも議員の方々と随行者等約10名が反対側に座るといふ、国際会議さながらの雰囲気となりました。この時は仰々しい挨拶の交換から始まって工場見学を含めたつぷり1時間余り、何とか務め終えたものの、満身に訳すこともできなかった当時24歳の私は、通訳とは何と残酷な仕事かと驚き、落胆しました。

その後、研修終了後の2年半と97年9月のニューヨークへの転勤前の3年余りの2度、合計6年弱のルーマニア勤務中に色々な方々の通訳を担当させて頂きましたが、厳しい職務であるとの印象は今も変わらない一方、学んだことも多いと感じています。まず、当たり前のことですが、論理の展開、相手に相対する際の表情、統計数字や挿話の使い方、そして各人の人柄などが、異文化に育った外国人との会話の中で、意志疎通の成否を大きく左右します。通訳という仕事を通じて、これらの諸点に秀でた数々の日本人の方々のお手伝いをさせて頂けたことを有り難く感じています。

また、通訳を務めることによって、各界の著名な方々と直に接することができます。例えば、ルーマニアの過去3人の大統領の発言振りも三者三様です。チャウシエスク氏は内政不干涉や核軍縮といった原則論を議論し始めると雄弁になりました。党内で一度は下位に降格されながらも「革命」騒ぎを経て元首に上り詰めたイリエスク氏からは政治家としての粘り強さが感じられます。また、元ブカレスト大学長のコンスタンティネスク氏の発言は理詰めで誠意も感じられ、外国文化に対する関心も人一倍大きいようです。それから、体操のコマネチさんは、静かな感じの女性でした。

そして何と言っても、緊張感を持続して仕事を終えたあとの充実感と開放感がた

まりません。ハプニングなどを回想しながら、あるいは、上手く訳せなかった語句を恨めしく思い出しながらも、自宅のソファにゆったり座って飲むビールの味は格別です。

語学を学ばれている皆さんの中には通訳を目指されている方も多と思います。各種の国際交流が益々活発化する中で、様々の外国語について、また、あらゆる分野で常に優れた通訳が望まれていると思います。

私のところには、お陰様でいまでも時おり通訳の仕事が入ってきますが、本番一週間前頃からはルーマニア語のテープを聞き、音読に励みます。語学の勉強には近道もなく大変ですが、お互い頑張りましょう

(了)